

Iparművészeti múzeum

Huszonöt képzőművészeti galéria és a megyei múzeumok hét nagyobb gyűjteménye őrzi Bulgáriában a hazai és nemzetközi művészet legjobb alkotásait.

Ez évben Szófiában iparművészeti múzeum épül.

A galériákban, különböző múzeumi gyűjteményekben összesen több mint 30 000 festményt, kisplasztikát, grafikát tartanak nyilván.

A szófia Nemzeti Galériában több mint két és fél ezer külföldi művet tárolnak. Közöttük olyan mesterek alkotásai szerepelnek, mint Pietro Perugino, Correggio, Giovanni Moroni, Palma Vecchio és mások. A neves olasz művészek mellett holland és francia képek is láthatók. A szovjet gyűjteményt Ajvaszovszkij, Konsztantyin Makovszkij és a Kukrinyicszi művei gazdagítják.

Elfeledett bölények

A Tien-San déli nyúlványai között húzódik meg a giziai Szari-Cselek természetvédelmi terület, amely vadakban igen gazdag. Lakói a gímszarvasok, vaddisznók, havasi kecskék, dámszarvasok, rókat és őzek. Sőt még bölények is élnek itt.

Tizenöt évvel ezelőtt az Oka menti teraszos vidék természetvédelmi területéről érkezett ide — Kirgizia akkor még egyetlen hegyi természetvédelmi területére — Szari-Cselek bölénye bűn egy kisebb bölénycsorda. A szakembereket nagyon érdekelte, hogy ezek az állatok miként reagálnak a számukra szokatlan hegyvidéki körülményekre. Nos, a kezdet nem volt zökkenőmentes: a bölények táplálékkeresés

közben almáskerteket és díszfaligeteket pusztítottak el. Az erdészek riadót fújtak. De mit lehet tenni a hatalmas állatokkal? Visszavinni a Moszkva környéki erdőkbe? Ez meglehetősen nehéz lenne. Kilőni őket? Ez bűncselekmény, bár kezdetben az ilyen megoldásnak is voltak forrófeji hívei. Áttelepíteni a csapatot? De van-e a hegyekben veszélytelen helye ritka állatok számára? A Szari-Cselek bölénye bűnbakká változott. Mind a mai napig hullanak rá a vadak értékes ürtevények elpusztításáért. Csak hogy ma már ezekben a vadakban több a megszokás, mint a tényleges ok. Az erdészek évek során megfigyelték, hogy a fákban

és a bokrokban a legnagyobb kárt az „ártatlan” szarvasok okozzák, a bölények pedig már régen kiválasztották maguknak jól behatárolható táplálékterületeiket. Egyébként a bölények, ha lassan is, de jól érzékelhetően akklimatizálódnak az itteni hegyi körülményekhez. Az Oka mentéről érkezettek közül már csak kettő él, a többi tíz Szari-Cselek szűlőtte.

Nagyobb, erősebb, kitaróbb lett-e Szari-Cselek bölénye? Milyen kölcsönös kapcsolatban áll a természetvédelmi terület többi lakójával? Miként szokta meg az új körülményeket ez a különleges élőlény? Miért ilyen alacsony a szaporodási aránya? Van-e egyáltalán értelme a bölénycsapatot fenntartani Szari-Cselekben?

Ezekre a kérdésekre a kutatók ma még képtelenek válaszolni. Arról van ugyanis szó, hogy a természetvédelmi területen nincs bölénypark, még a felirat is eltűnt, amely valamikor ezt hirdette. A bölények komoly tudományos megfigyelése abamaradt.

Borisz Ajzán, a Kirgiz Tudományos Akadémia Biológiai Intézetének tudományos főmunkatársa, a biológiai tudományok kandidátusa maga is meglepőnek tartja a Szari-Cselek állatvilágát gazdagító érdekes állat iránti közömbösséget. Az itteni bölényekről igen kevés publikáció jelent meg. Valóban nem lenne érdekes ezeknek az emlősöknek az alkalmazkodása a számukra szokatlan hegyi környezethez?

Nem arról van szó. Egyöntetű a vélemény, hogy folytatni kell a kísérletet, alaposabban kell tanulmányozni az áttelepült bölények biológiáját és megfelelő tudományos következtetést kell levonni. Ezzel a feladattal azonban a Szari-Cselek tudományos erői nem tudnak megbirkózni. Várják a segítséget a Szovjetunió Mezőgazdasági Minisztériuma természetvédelmi és vadgazdálkodási főigazgatóságától és a Kirgiz Tudományos Akadémiától. (BUDAPRESS-APN)

A testvérváros hírei

Odessza megye mezőgazdasági dolgozói augusztus végére teljesítették tervüket: több mint 1 millió 400 ezer tonna gabonát adtak el az államnak. Most már a tervben felüli termést szállítják a gabonátárolókba. A megye szántóföldjeiről hektáronként 34-40 mázsa termést gyűjtöttek be.

„Ismerik-e Magyarországot?” címmel rendezett vetélkedőt a Komszomol Odessza megyei bizottsága, a Szputnyik nemzetközi ifjúsági utazási iroda, a külföldi országokkal ápoló barátság és kulturális kapcsolatok Ukrajnai Társasága odesszai osztyájának ifjúsági szekciójának, valamint a „Komszomolszkaja Iszkra” c. újság szerkesztősége. Az újság közölte a verseny feltételeit, valamint a részvevőknek szóló 24 kérdést.

Az első három győztes magyarországi utat nyert. Az izgalmas verseny nagyban gazdagította a versenyzők történelmi tudását, a baráti országok jelenéről való ismeretét, elősegítette kultúrájuk jobb megismerését.

Nemrég nyílt meg az Odessza melletti Grigorjevski öbölben a Déli kikötő. A „Bulduri” nevű lióván gőzöst érte a megtiszteltetés, hogy elsőként hajózhasson be az új kikötőbe. A kikötő melletti vegyszeti gyár első termékét — több mint kilencezer tonna cseppfolyós ammóniát vett fel, hogy Olaszországba, Margherába — szállítsa.

A havannai IX. világifjúsági találkozóra Odessza-ból Fekete-tengeri gőzösökön indultak a Szovjetunió és több baráti ország küldöttei. Érdekessége a fesztiválnak, hogy Havannában az odesszai fuvarozó vállalatok gépkocsivezetői szállították a küldötteket. Tarnovszkij brigádvezető irányításával. A sofőrök ha-

mar megismerték a város tethálózatát, az eltérő közlekedési szabályokat. Munkájukat pontosan és összehangoltan végezték, s megérdemelten kaptak sok dícsérletet a fesztivál rendezőitől, a szovjet küldöttségtől, s a többi szocialista ország képviselőitől.

Nemrég nyílt meg Odesszában az „Eszlamp” című megyei metszetkiállítás. Garbucsev, Zsivkovics, Palatnyisz, Karpuskin, Kligman, Gorban és mások művein kívül Posztel, az Ukrán SzSZK érdemes művésze, az odesszai grafikusok kiemelkedő képviselője is bemutatja alkotásait.

Az Odessza melletti Ijicsjevskben megnyílt a város első — Ukrajnában — maga nemében egyedülálló — múzeuma, az „Orosz és szovjet márvány múzeuma”. A Szovjetunió területén ez a második ilyen jellegű művelődési intézmény. A négy teremben elhelyezkedő hatalmas gyűjteményt — egy egész élet művét — Balij elektroműszerész ajándékozta a megye és a város lakóinak.

Az odesszai „Szovremennij” (Kortárs) filmstúdió egyik forgatócsoportja most készíti az „Esküvői szertartások” c. filmet. E munka részeként a Megyei Népművészeti Háza dolgozói és a Nyezsdanova Konzervatórium tanárai és diákjai kutatóútra indultak. A Duna-melék dalait és szokásait gyűjtik össze.

Megnyílt Odesszában a gyermekek játékautomata-terme. Tizennyolc hazai gyártmányú játékautomatát használhat az ifjú közönség. Mindegyik esupa meglepetést, váratlan dolgot tartogat, egyformán szórakoztatva gyereket s felnőttest.

Mihail Iljas (Odessza)
(Fordította: Barna György)

Egy bűnügy margójára

Nem mindennapi — ami az ügyben résztvevők számát illeti — bűnügyben hozott ítéletet a közelmúltban a Szegedi Járásbíróság. Ez esetben nem is az ítéletről, hanem az elkövetők erkölcsi felfogásáról, egy bizonyos szemléletéről, magatartásáról szeretnék beszélni, amely ha párosul a gazdasági szervekkel még mindig tapasztalható felelőtlen, hanyag ügyviteli gyakorlattal, akkor igen nagy kárt tud okozni. Az ellenőrzésről, annak módjáról és hiányosságairól az utóbbi időben igen sokat beszélünk. Több új jogszabályi rendelkezés is napvilágot látott; azonban nagy baj az, ha megoldást csupán a jogszabályalkotástól várunk, mi magunk pedig — vezetők és részlegvezetők — vajmi keveset teszünk annak érdekében, hogy a munkakörünkben, a tulajdonosi jogunkból származó jogosultságunkkal éljünk, hogy a társadalmi tulajdont ténylegesen mint saját tulajdonunkat védjük.

A „történet” lényege az, hogy a szegedi járás egyik mezőgazdasági termelőszövetkezetében — a név azért nem fontos, mert bárhol előfordulhat, ahol hasonló mulasztások történnek — hónapokon keresztül lopták a kacsákat, a kacsákat, a kacsákat, anélkül, hogy azt bárki jelentette, vagy az „erősen megtevédt” munkatársakat figyelmeztette volna arra, hogy bűnös cselekedetükkel hagyjanak fel. Ha valaki azt gondolja, hogy a gazdasági ellenőrzés, vagy a munkatársak feljelentése vett véget a vig életnek, akkor téved, — és ez egyben elszomorító. Nem, hanem egy névtelen bejelentő hívta fel a gazdasági vezetés figyelmét arra, hogy a piacon olyan személyek is árulnak kiskacsákat, akik nem nevezték, nem is vásárolták és, hogy lopnak a tsz telepről! Az a tény azonban, hogy nem vásárolták, nem pontosan fedi a való helyzetet, mert vásárlás ugyan volt, csak nem az illetékesektől, hanem azoktól a dolgozóktól, akik számszámlára lopták a gondozásukra bízott telepről a kacsát.

A jó üzletben igen sokan benne voltak, — egyáltalán nem biztos, hogy a nyomozás minden személyt kitértetett, — és viszonylag hosszú időn keresztül háborítatlanul a tagság és a község lakóinak a szemé láttára folytatták. Az ügy szereplőit azonban nemcsak kacsákat loptak és adtak el, hanem azt sem vásárolták, amivel etették, felnevelték azokat! A kacsalapással egyidőben megkezdődött és autószámlára folytatódott a kacsatáp lopása is.

Mint már sok esetben, itt is joggal felvetődhet a kér-

dés: hogyan fordulhatott elő ilyen? Mint általában a legtöbb bűncselekménynél, kezdetben ez esetben sem loptak sokat, hanem szerény keretek között tartották igényüket és a bevontak köre is szűk volt. Az alapvető adminisztrációs hibákat azonban a még viszonylag alacsony képzettségű elkövetők is észrevették és látták, hogy bűnös tevékenységükre csak valami „csoda” esetén jöhetnek rá és ezt észelve már üzemeiket nagyban folytatták.

A gazdaságban hosszú időn keresztül senki nem ellenőrizte azt, hogy az állatállomány hogyan alakult; mindenféle ellenőrzés nélkül elfogadták az állatgondozók által összeállított elhullásjelentést, a jelentések valódiságát senki nem vonta kétségbe, senki nem kifogásolta az érdekelteket közül. Így mód és lehetőség nyílt arra, hogy a gondozók annyi kacsát lopjanak el a telepről, amennyit akarnak, mert a létszámjelentéseiket senki nem ellenőrizte.

Igy történhetett meg, hogy az elhullásként elszámolt kacsákat a felfedezés veszélye nélkül el tulajdoníthatták. Hasonló nagyfokú hanyagság jellemezte a táplálékhatalmas körülményeit is. Senki nem ellenőrizte a felhasználási jelentések valódiságát, a mennyiségek megközelítő tényyszerűségét. Nem volt hiteles nyilvántartás arról, hogy mennyi táp érkezett a telepre, mennyi a fogyasztás és a készlet, hogyan, miképpen alakult a tényleges felhasználás. Egyáltalán nem különös, hogy ilyen körülmények mellett kezdetben

több zsák, majd később mind nagyobb mennyiségű tápot tudtak ellopni és eladni. Az így kialakult bűnös gyakorlat betetőzését jelentette az, hogy már egész gépkocsikarományok csak papíron kerültek be a tsz telepre, mert ténylegesen az orgazdák tanácsára szállították.

Az ügy büntetőjogi része bírósági tárgyalással befejeződött. A résztvevők különböző súlyú büntetéseket kaptak. Úgy gondolom azonban, hogy a büntetőeljárás túlmenően, mint annyi más esetben is, ezzel még nem oldódott meg azok a szemléletbeli, erkölcsi munkahelyi problémák, amelyek mindezt lehetővé tették. Ez a kiragadott ügy is azt követeli, hogy a gazdasági vezetők — és ezen nemcsak a felső vezetés értendő — elsőrendű feladata kell legyen, hogy megteremtésük a gazdasági ellenőrzés alapkövetelményeit, megköveteljék a legelőkelőbb nyilvántartásokat és érvényt szerezzenek azoknak a társadalmi elvárásoknak, amelyek biztosítják, hogy a társadalmi tulajdon kár ne érje.

Önmagáért talán nem is tettem volna szóvá ezt az ügyet, de kialakulóban van egy olyan szemlélet, hogy az ellenőrzésről szóló új jogszabályok majd megoldják ezeket a kérdéseket. Jó tudni, hogy önmagában az ellenőrzések új szabályozása nem fogja megoldani, nem fogja pótolni a személyes, a tulajdonosi, a tisztá erkölcsi alapokon álló vezetők és beosztottak ellenőrzését és elvárható magatartását.

Dr. Jármai Tibor

Gémes Eszter:

Mindig magam

121.

Mivel szigorú önkéntességről volt szó, elhatároztam, nem megyek bele, hiszen ami nekem van, anélkül megvan. Így is hasznos polgára lehet a hazának. Nyolcan voltunk testvérek, mind földműves, egy a nyolc közül, aki elment postásnak. Dícséretére legyen mondva, 48 évet töltött el, de még fejelemje sem volt. Most ment nyugdíjba, de most is foglalkozik villanyzámmal, Szegeden lakik. Ez a pártba letelején beiratkozott. A fiai egyetemet végeztek, az egyik Oroszországban, onnan is hozott asszonyt. Több nyelvet beszél mind a kettő. Az egyik külföldi nyaralókat is tolmácsol, szabad ideje alatt. A két fiú már vérbeli gyűlölettel viselkedett az iránt, akinek többje volt. Most pedig a hiteles írásból ők sem adnak a kétezres fizetésüknek. Embennem irigység sohasem volt az iránt, akinek többje volt.

Mellettem van 50 hold föld a térszék, nem nézték, alacsony-e? Partos-e? Egy tarlóra beültették ősibarakkkal. Beszemezték, a szemeket

kioldozni iskolás lányokat hoztak ki. A szem kioldozása olyan finom munkát kíván, mint a cse-csemő. Azt a picinyke szemet megrántani, meghorzsolni, a hancs letékerésénél megsérteni nem lehet. A kioldozó egyén letérdel mellé, óvatosan, sorrendben tekeri le azt a hárson, ahogy az rá lett tekerve. De ezek az iskolások lehajoltak, kacinálták azt a kőtest, ahogy esik, úgy puffan! Aztán hetente átnézni, mert a kendermagbogar igen szeret rátelepedni, és lerágja. Ha már húsz centis az ág, kis karó kell mellé, mert az ágra meg a barázdabillegető szeret ráülni, és kicsavarodik a hasítékából az ág.

Sok kár keletkezett a hiányos kezelés végett, ma már imitt-amott van az ötven hold barackból, de a száz holdból is. Ugyanakkor ültettem én is barackfákat. Az enyémeik még most is jól termelnek.

Azért ma már a szántás is szépen módosult a tsz-ekben, a gépi aratás megfizethetetlen. A teher ide-oda kubikolása is rendben van. Már az istálló, jószágértartás is jó irányban halad. Hízalás-ban a háztájak vezetnek.

Még mindig legsérelmesebbnek tartom a szerves trágya mostoha kezelését. Mellettem vagy száz vagonra való szerves marhatrágya a korlátban. Napnál a szárazság, télen a fagy szívja, és meggyöngyös. A föld meg ordít érte, ami neki a legjobb éltető ereje.

Azután kaptam ám én a döféseket a magam fajtájától.

Szomszédom, Kónya Mihály tsz-fuvaros volt. Irnom sem kell, a pesti sofőrök be lettek szün-

Az ezerszáz éves Belgrád

A jugoszláv főváros két között emlékeztek meg az Odessza alapításának 30. évfordulójáról. Ennek a városnak a Belgrád nevet a város, amely a Száva és a Duna torkolatánál fekszik, 11 évszázaddal ezelőtt kapta. A város alapításának történetéről mesél a Nemzeti Múzeumnak az évfordulóhoz időzített új tárlata.

Kellően megemlékezve a múlt e nagy évfordulójáról, Belgrád lakói nem feledkeznek meg a település új kori történelméről sem. Nemrégiben ünnepélyes keretek

tette. Mikor nem lett ki a tsz-tagok fuvarja, Kónya megszólított:

— Eszter néni! Hozzon valamit Pestre. Beárultak a tsz-irodán, hogy én is megyek. Akkor Kónyát megszólították érte. Az meg azt mondta: de akkor jó előkapni Eszter néni, ha nincs ki a fuvar.

Hogy megtudtam, leálltam. Igaz, hogy a Mezőker fele áron vette a portékát, de nem akartam a tsz kocsiával menni, mivel irigykedtek rám. Egy alkalommal talicskán tolok három zsák borsót. Mikor már közel érek, jön elem egy férfi, elveszi a talicskát tőlem. Ki is ez? Tűnődöm! Beszél, így Eszter néni, úgy, de sok borsója van.

— Van módom, de nem vihetem Pestre, mert a tagok ellenzik.

Ahogy ránéztek, megismerem. Egy agitálóm volt.

— Hát maga? Mit keres itt?

— Ellenőr vagyok! — feleli. Átvette a borsóm, első osztályúba. Hogy az volt-e? O tudja!

Utána sok szép korai meggyem volt, kiküldtem egy szomszédasszonyt, kérdezze meg, veszik-e a meggyet? Veszik, van a válasz, de egyenlő nem! Meghallotta az ellenőr, kérdezi:

— Kié a meggy?

— Eszter nénié!

— Mondja neki, azonnal hozza! Vittem is, átvette azt is, első osztályúba. De szép is volt, ha azt írom, hogy a pesti piacon sem volt szebb, akkor sem hazudok, és már a germesdorfi cse-resznyével ért.

(Folytatjuk.)